

Regulace, deregulace, autoregulace

Josef Šilhán*

Již pátý ročník mezinárodní konference, kterou v tradičním prosincovém termínu uspořádala katedra obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity a jejíž sborník v nedávné době vyšel, se nejen v obchodněprávním kontextu zaměřil na problematiku „regulace, deregulace a autoregulace“.

Téma bylo navrženo vzhledem k potřebě hlouběji se zamyslet nad podstatou a širšími souvislostmi vnějších zásahů do fungování tržní ekonomiky, ale i nad samotnými pojmy souvisejícími s „regulací“, jichž se v této souvislosti používá často bez jejich definování.

Příspěvky širokého okruhu účastníků z řad členů kateder i studentů doktorského studia českých i slovenských právnických fakult sahaly od těch nejobecnějších, právně teoretických a právně politických či ekonomických až po detailní pohledy na specifické úseky právní úpravy a hodnocení její efektivity.

Úvodní slovo patřilo vedoucímu pořádatelce katedry prof. JUDr. Josefu Bejčkovi, CSc., který se ve svém vystoupení zabýval vztahem regulace a trhu, resp. vztahem regulace a hospodářské soutěže. Identifikoval v něm obsah jednotlivých pojmů, jejich hodnotové i politické pozadí a vztah mezi nimi.

Bližší pojednal o důvodech, pro které se obvykle přistupuje k opuštění „anonymního autoregulátora“, jakým je hospodářská soutěž, a sahá se k odvětvové regulaci, tedy o případech tržního selhání, případech tzv. politicky důležitých ekonomických i mimoekonomických cílů, asymetrických informacích a motivační účastníků trhu a oportunistickém chování účastníků trhu.

V závěru pak popsal některé ze současných převládajících trendů: tendence současnosti směřuje k jisté liberalizaci regulací (což je také jistá forma deregulace); materiální deregulace se nahrazuje regulací in-

formací, která poskytuje znalému a aktivnímu účastníkovi možnost rozhodovat se informovaně, tedy bez handicapu informační asymetrie; v síťových odvětvích se reguluje jen oblast infrastruktury, neboť jen ta má predikát tzv. přirozeného monopolu – stávající infrastruktura však často umožňuje ve svém rámci fungující soutěž mezi konkurenčními poskytovateli výkonů, aniž by infrastruktura musela být nutně zmnožována.

Nejlepší regulací je tedy podle prof. Bejčka tak málo regulace, jak je jen nutné, a umožnění tolika soutěže, kolik je jen možné.

Následoval příspěvek prof. JUDr. Petra Hajna, DrSc. (z téže katedry) s názvem „Právo a jiné nástroje společenské regulace“. Právní regulací lze podle prof. Hajna rozumět proces, při němž stát pomocí právních norem a rozhodnutí svých orgánů závazně přikazuje a zejména zakazuje určité způsoby chování, resp. poskytuje vzory pro určité chování a totéž činí soukromé i veřejnoprávní subjekty pomocí smluvních ujednání a tak zvané lokální normotvorby.

„Právo“ (a právní odpovědnost jako jeho charakteristická součást) ovšem zdaleka nepůsobí v „regulačním vzduchoprázdnu“. Existují i četné další nástroje společenské regulace. Těmi se prof. Hajn ve svém vystoupení podrobněji zabýval a své úvahy demonstroval četnými příklady z praxe soutěžního práva.

Při právní regulaci (i deregulaci) lidského chování bychom tedy měli vždy brát v úvahu i ostatní nástroje společenské stimulace a dbát o to, aby jejich působení bylo koordinované.

Dalším v pořadí bylo vystoupení JUDr. Bohumila Havla, Ph.D. z plzeňské katedry obchodního práva pod názvem „Něco málo o contraregulaci a jiných regulacích“.

* JUDr. Josef Šilhán, Katedra obchodního práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, Brno

Za axiom práva (které považuje za strukturu cizorodou, vytvořenou člověkem a pro člověka, a jehož cíl není a nemůže být technicistní, ale vždy jen společenský) pokládá požadavek, aby každá konstrukce obsažená v právní normě nutně sledovala určitý účel. „Bezúčelné normy“ lze označit za *contradictio in adiecto*. Domnívá se také, že soukromý život by si leckdy vystačil i s pouhým normativním konstatováním, že „každý má právo brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny způsobem, který nepůsobí nedůvodnou újmu druhým“ – je zjevné, že toto pravidlo je zřetelnou manifestací účelu, když zobrazuje jak zájem jednotlivce, tak zájem společnosti, a všechna ostatní pravidla mohou být chápána buď jako jeho deriváty, nebo pouhé multiplikace.

Za *contraregulaci* B. Havel považuje regulaci, která ve výsledku poškozují rozvoj společnosti a tím i růst jednotlivce; příklady, které ve svém příspěvku blíže rozvádí, jsou zákaz modifikace DNA či stávající podoba evropské snahy o regulaci kapitálových obchodních společností.

V závěru svého příspěvku se zabývá také otázkou, jak posuzovat případy, kdy norma sleduje cíle, které nikdo nechce a které jen řeší partikulární zájmy jednotlivců či skupin a omezují svobodu. Takovéto normy dle B. Havla nemohou být uznány za správné a nemohou být justifikovány.

Ekonomické aspekty regulace monopolu popsaly *Ing. Eva Tomášková, Ph.D. a Ing. Dagmar Palatová* z brněnské katedry národního hospodářství. Definovaly nejprve pojem konkurenceschopnosti, pro níž je monopol hrozbou. V mikroekonomické rovině jím autorky rozumí schopnost podniků působit na trhu a udržovat, případně zvyšovat si svůj tržní podíl, v rovině makroekonomické pak konkurenceschopnost představuje potenciál ekonomiky vedoucí k dlouhodobému ekonomickému růstu.

Následovalo představení pohledů jednotlivých ekonomických směrů na regulaci monopolu a nástin hlavních nástrojů, které stát v tomto směru může využít – tedy zvýšení daní, cenová regulace, státní vlastnictví, antitrustové zákony a ekonomická regulace.

Nezbytnou součástí musí být také měření kvality regulace a ekonomického prostředí, k posouzení čehož se nejčastěji používá čtyř ukazatelů: podíl veřejných výdajů v zemi na HDP, ukazatel kvality regulace Světové banky (RQ – Regulatory Quality), indikátor regulace trhu produkce (PMR – Product Market Regulation Indicator) a index ekonomické svobody (IEF – Index of Economic Freedom).

Následovalo vystoupení *JUDr. Josefa Šilhána* z brněnské katedry obchodního práva na téma „(Ne)efektivita dominantního postavení aneb proč neodstranit antimonopolní zákonodárství“. Reagoval v něm na kontroverzní doporučení některých libertariánských politických ekonomů, kteří v právu hospodářské soutěže jako celku vidí nástroj pro soutěž škodlivý a celkově nepotřebný.

Zabýval se spornými aspekty konceptů, které slouží jako teoretické zdůvodnění těchto názorů, a jejich omezenou použitelností. Zejména vstupní předpoklady, jako například absolutní neexistence bariér vstupu, dokonalá mobilita výrobních faktorů, homogenita produkce či přísná racionalita rozhodování spotřebitelů, jsou dle autora překážkou plné použitelnosti aplikací zmíněných teorií, jejich závěrů, a tedy i praktických doporučení.

V souvislosti s potenciální neefektivitou dominantního postavení soutěžitele na trhu pak argumentuje ve prospěch zachování regulace soutěže, byť ideální podoba regulace je jen velmi obtížně dosažitelná a je odvislá od otázek časového hlediska poměrování efektivity (dlouhodobý vs. krátkodobý pohled), konkrétních kritérií efektivity i určení relevantního okruhu subjektů, ve prospěch kterých má být efektivita vztahována.

Další příspěvek s názvem „Otázky regulace a deregulace v současném legislativním procesu“ přednesl *Mgr. Vítězslav Šemora* (externí doktorand brněnské katedry obchodního práva). Přinesl analýzu současného legislativního vývoje v České republice a pohledem pod povrch stávajícího právního řádu dospěl ke zjištění, která jsou (dle slov autora) „na první pohled překvapivá, na pohled druhý potom bez diskuse alarmující“.

Zabýval se nestabilitou českého právního řádu, tolik problematickou pro účastníky ekonomického i obecně společenského života, včetně uvedení řady kvantitativních dat. Zamýšlel se také nad příčinami tohoto jevu (mezi nimiž lze jmenovat např. transformaci z ekonomiky centrálně řízené na ekonomiku tržní, přejímání evropského práva či nedostatečnou koordinaci při tvorbě práva).

Co se týče řešení neduhů současné neutěšené situace, autor zmiňuje některé nástroje, které by mohly zlepšení stavu napomoci. Jednak jde o principy implementace nových regulatorních mechanismů formulovaných ve formě otázek, které představila Rada Organizace pro hospodářskou spolupráci, další aktuální a diskutovanou možností je metoda analýzy dopadu regulace, tzv. RIA (která by se již brzy měla stát pravidelnou součástí legislativního procesu) a v neposlední řadě také rozsáhlejší zapojování veřejnosti do legislativního procesu.

JUDr. Robert Neruda (Úřad pro ochranu hospodářské soutěže; též externí doktorand brněnské katedry obchodního práva) navázal s tématem přijímání závazků v souvislosti s kontrolou tržních koncentrací. Příspěvek nesl název „Doporučená pravidla pro efektivní formulaci a přijímání závazků v řízení o fúzích“.

Kromě tradičního dichotomického rozhodování o tržních koncentracích – spojení povolit či nepovolit, jako třetí varianta vystupuje možnost povolit spojení s takovými modifikacemi, které odstraní potenciální obavy soutěžního úřadu z takového spojení. Právě tyto modifikace ohlášeného spojení se nejčastěji označují jako závazky či opatření k odstranění nebezpečí

pro soutěž (*angl. merger remedies, commitments* atp.). Představují jakýsi kompromis, kde obě strany, soutěžní úřad i notifikující strany musejí ze svých požadavků něco slevit. Na straně jedné je subjektům umožněno uskutečnit plánované spojení, kdežto na straně druhé je takové řešení relativní zárukou, že na trhu nedojde k podstatnému narušení soutěže.

Na základě komparace zkušeností klíčových soutěžních úřadů, výsledků činnosti významných mezinárodních organizací zabývajících se soutěžním právem, jakož i praxe Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže autor formuloval celkem sedmáct doporučení pro obě zainteresované strany, tedy spojující se soutěžitele a soutěžní úřady, jejichž dodržování by mohlo zajistit, že pozitivní efekty přijímání závazků nebudou znehodnoceny jejich nevhodnou povahou, chybami v procesu jejich přijímání či nízkou vynutitelností.

Kontrolou koncentrací se zabývala i *JUDr. Dana Ondřejová* (externí doktorandka brněnské katedry obchodního práva) v příspěvku „Regulační a deregulační aspekty kontroly koncentrací – *contradictio in adjecto*“.

Na celosvětovém trhu se dle autorky objevují dvě tendence, které mohou být na první pohled považovány za konfliktní – deregulace a regulace. Deregulace způsobuje odstraňování regulace, přičemž současně dochází k tendencím k regulaci soutěže na celosvětové úrovni, kdy se uvažuje o zavedení tzv. mezinárodního soutěžního práva (celosvětového soutěžního kodexu), aby došlo k omezení protisoutěžních praktik a zajištění existence soutěže i v dnešní době, jíž vládne trend přeshraničních fúzí a akvizic, čímž dochází k nárůstu koncentrace na daných trzích.

Tento konflikt mezi regulací a deregulací je však pouze zdánlivý. Přijetí jakéhosi celosvětového soutěžního práva totiž nelze považovat za „regulaci“, ale spíše za jakousi „harmonizaci“ v souladu s těmito celosvětovými soutěžními pravidly.

Při hledání odpovědi na otázku, zda jsme v současné době přeregulováni, dospívá D. Ondřejová k jednoznačné odpovědi „ano“. Regulace by také měla být uskutečňována co nejvíce efektivně, neměla by se rozšiřovat do nových oblastí a měla by být vystavena hodnocení jejich důsledků.

Na problematiku „Kulturní dimenze a regulace nekalé soutěže“ se zaměřila *Mgr. Vladislava Jabůrková*. Mezi jednotlivými státy Evropské unie existují konkrétní rozdíly regulace, deregulace, autoregulace, ale i obecného přístupu společností k právu vyvolané kulturní odlišností společností jednotlivých zemí. Tyto rozdíly je možné popsat a kvantifikovat na základě stanovení základních kulturních orientací, kulturních dimenzí.

Autorka se ve svém příspěvku snaží nastínit formy vlivu a dopadu kulturních dimenzí a jejich konkrétních hodnot do oblasti právní úpravy nekalé soutěže, a to v České republice, Německu, Rakousku a Francii

(tyto země dle autorky vykazují v úpravě nekalé soutěže z hlediska vytvářeného zhodnocení nejmarkantnější projevy vlivu kulturních dimenzí).

Autorka používá pět bipolárních kulturních dimenzí, a to vzdálenost mocí, resp. mocenských pozic, vyhýbání se nejistotě, maskulinitu (vs. feminitu), individualismus (vs. kolektivismus) a krátkodobou (vs. dlouhodobou) orientaci.

Výsledky analýzy jsou pak promítnuty do úvah o harmonizaci a globalizaci. S ohledem na přetrvávající rozdíly kulturních dimenzí mezi jednotlivými zeměmi Evropské unie je možné předpokládat národní diferenciaci také v přístupu k harmonizované úpravě. Kulturní dimenze jednotlivých zemí se také projevují jako specifické, pro ostatní státy mnohdy i neobvyklé a nepochopitelné návrhy příslušné právní úpravy, která je však většinou ostatními akceptována a stanovena jako závazná i pro ostatní země.

Především však kulturní dimenze nachází uplatnění v prostoru poskytnutém právní úpravou k soudní interpretaci. I v budoucnosti se tak můžeme dočkat zajímavé diverzity soudní judikatury v oblasti nekalé soutěže, ale samozřejmě také ve všech jiných právních oblastech, které dávají jednotlivým zemím dostatek prostoru pro uplatnění jejich specifických kulturních dimenzí.

Na téma „Ochranné združení spotřebitelů a podnikatelů jako kolektivně mechanizmy predšadzovanie prava v SR“ přednesl svůj příspěvek *JUDr. Kristián Csach, LL.M.* (interní doktorand Katedry obchodního práva a hospodářského práva Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach). Zabýval se v něm vztahem a vymezením veřejného, soukromého a především pak kolektivního prosazování práva.

Kolektivní prosazování práva cestou ochranných sdružení najde uplatnění zejména tam, kde soukromé prosazování není efektivní (případy rozptýlených škod) a veřejné je nedostatečné.

Slovenské právo explicitně umožňuje činnost ochranných sdružení ve dvou oblastech, a to v rámci soutěžního práva a v právu na ochranu spotřebitele.

Atypickou a zajímavou novinkou ve slovenských poměrech je právo ochranného sdružení spotřebitelů žádat *přiměřené zadostiučnění v penězích*, pokud úspěšně uplatní nárok na zdržení se anebo odstranění protiprávního stavu vůči tomu, kdo porušil předpis na ochranu spotřebitele. Autor však upozornil na řadu nedostatků a sporných míst uvedených úprav.

V příspěvku navrhl aplikovat nárok i v případě porušení soutěžního práva a jiných pravidel, která slouží ochraně spotřebitele. Navrhl také chápat přiměřené zadostiučnění jako mechanismus na obecnou náhradu škody v těch situacích, které by jinak nebyly postihované.

Upozornil také na fakt, že slovenský zákonodárce zjevně upřednostnil zájem na „potrestání“ škůdce před odškodněním konkrétních poškozených, neboť

vysouzené zadostiučinění zůstává u žalujícího sdružení. Lze tak očekávat, že ochranných sdružení v budoucnu vznikne ještě více.

„Ochranou majetku v akciových společnostech“ se zabývala *Doc. JUDr. Jarmila Pokorná, CSc.* z brněnské katedry obchodního práva.

V oblasti akciového práva se odráží vzájemně protikladné postavení několika základních zásad soukromého práva – zásady autonomie vůle a smluvní svobody na straně jedné a zásady právní jistoty a ekvity na straně druhé. Dle autorky by právní regulace, aby byla opodstatněná a účinná, měla usilovat o vyvážené řešení mezi těmito póly. Měla by ponechat dostatečný prostor pro autonomii vůle, neprosazovat ve vnějších vztazích společností příliš tvrdá řešení, která se ve svých důsledcích mohou ukázat jako antiregulační, protože se praxe bude snažit uvedeným dispozicím vyhnout, popř. je obcházet.

Ukazuje se nutnost vyvážené kombinace soustavy pravidel: pokud úpravu dispozic s podstatnými částmi majetku společnosti podpoří náročná úprava povinností výkonných orgánů společnosti, důsledná kontrola dodržování těchto povinností spojená s účinnými sankcemi, potom by mohla postačovat jen úprava dispozic s účinky uvnitř společnosti. K tomuto pojetí by jistě přispělo též posílení pozice dozorčích rad, např. změna jmenovacího orgánu představenstva z valné hromady na dozorčí radu. Jednou z možností je i posílení vlivu akcionářů – účinnost tohoto vlivu je spjata se strukturou společnosti a existencí silných akcionářů, popř. akcionářských skupin, které jsou schopny a motivovány k efektivnímu využívání působnosti svěřené valné hromadě (v čemž se např. odráží i tolik diskutovaná úprava procesů squeeze out).

Mgr. Lubomír Čunderlík zpracoval problematiku právní regulace, tzv. insider obchodů. Problematika zákazu využívání důvěrných informací je aktuální otázkou regulace kapitálového trhu s množstvím třecích ploch mezi ustanoveními finančního, obchodního, hospodářského a trestního práva. Předmětem příspěvku byl především finančněprávní pohled ve smyslu slovenské právní úpravy provedené zákonem č. 566/2001 Z. z. o cenných papírech a investičních službách.

Důvodem potřeby regulace nakládání s insider informacemi je dle autora přesvědčení, že insider obchody otřesou důvěrou investora v integritu kapitálového trhu obecně, v rovnost šancí účastníků trhu, a představují tak nebezpečí pro institucionální fungování kapitálových trhů.

Právo insiderů však předkládá (i díky velkému počtu neurčitých právních pojmů, se kterými pracuje) množství právně-aplikačních problémů. V budoucnu se tak i judikatura bude muset jistě těmito četnými problémy zabývat.

Dalším příspěvkem bylo vystoupení externí doktoranky brněnské katedry obchodního práva *Mgr. Jany*

Glogarové na téma „Kolizní problematika ovládacích smluv“. Ve svých úvahách se zaměřila na základní vymezení této problematiky, na definování hlavních problémů a následné nabídnutí možných řešení.

Na ovládací smlouvu lze pohlížet jako na smlouvu závazkovou, která přes své nesporné zvláštnosti v prvé řadě zakládá závazkový vztah mezi řídicí a řízenou osobou (v tomto případě je ovládací smlouva oddělena od osobních statutů řídicí a řízené společnosti), nebo je možné ji chápat jako smlouvu, která především upravuje a ovlivňuje vnitřní vztahy obou zúčastněných společností, a je proto součástí osobního statutu jedné z nich.

Autorka příspěvku je toho názoru, že přístup vidící ovládací smlouvu jako smlouvu závazkovou příliš potlačuje její výrazná specifika. Povaha ovládací smlouvy spíše navádí k tomu, aby byla chápána jako smlouva organizační, popř. smlouva zvláštního druhu, která nemůže být zařazena do tradiční skupiny obligacních smluv.

Také se domnívá, že pojetí, podle něhož se má ovládací smlouva řídit osobním statutem řízené společnosti, reflektuje její charakter lépe než přístup vedoucí k použití volby práva a je také „férovější“ k mimo stojícím akcionářům a věřitelům řízené společnosti. Je zde totiž nebezpečí, že případná volba práva, kterou bude moci řídicí osoba ve většině případů ovlivnit podstatně více než řízená, bude vedena do značné míry snahou vyhnout se právě ustanovením chránícím mimo stojící společnosti a věitele.

Zajímavou problematikou vztahu práva a sportu se v příspěvku s názvem „Prejavy autoregulácie obchodnoprávných vzťahov pri činnosti agentov hráčov a klubov“ zabýval *JUDr. Jozef Čorba* z Katedry obchodního práva a hospodářského práva Právnickej fakulty UPJŠ v Košiciach (interní doktorand).

Zaměřil se na zprostředkovatelskou činnost agentů, ať již vyvíjenou pro hráče či pro sportovní kluby. Výslovná regulace pro sportovní oblast chybí. V právním smyslu neexistuje rozdíl mezi zprostředkovatelskou činností obecně a zprostředkovatelskou činností ve věcech hráčských přestupů. Úprava činnosti agentů je tak ponechána normám, které přijímají samotné sportovní organizace, jež mají autoregulační charakter. V jednotlivých sportech se tedy situace liší. Předpisy jsou však pro subjekty sdružené v těchto organizacích závazné.

Autor se zabýval otázkou právní povahy těchto předpisů, důsledky jejich porušení a i doposud ne zcela uzavřenou problematikou souladu s komunitárním právem. Vystává totiž problém bránění přístupu k povolání agenta v případě subjektů, které se nechtějí předpisům podrobit. Toto omezení bylo evropskými soudy ovšem judikováno jako přiměřené a potřebné pro ochranu hráčů. Soud prvního stupně konstatoval soulad se smlouvou o ES, přestože mají charakter rozhodnutí sdružení podniků, které je způsobilé omezit

hospodářskou soutěž. Uvedl však zároveň argumenty, proč je toto omezení přípustné ve smyslu čl. 81 odst. 3 ES.

Mgr. Jiří Janeba se v příspěvku s názvem „Zákaz finanční asistence a ozvěny budoucnosti“ zamyslel nad současným vývojem zákazu finanční asistence v evropském kontextu a také nad navrhovanou právní úpravou finanční asistence v připravovaném obchodním zákoně.

Na základě svých úvah autor dospívá k závěru, že současná úprava finanční asistence upravená v § 161e ObchZ, je zbytečně tvrdá, nesleduje poslední trend nastolený v Evropě a nesmyslně dopadá i na společnosti s ručením omezeným. Na druhou stranu ale oceňuje i pozitivní signály, které ohlašují, že trend „zjednodušení a uvolnění“ nastolený v Evropě, byl a je inspirací pro navrhovanou právní úpravu v rekodifikačních pracích. Za krok správným směrem považuje také vztahování finanční asistence v navrhované právní úpravě pouze na akciové společnosti.

V příspěvku s názvem „Vzhůru do nekonečna a ještě dál aneb kde jsou meze zápisné způsobilosti?“ se *JUDr. Josef Kotásek, Ph.D.* kriticky zabýval novou úpravou ochranných známek. Mezi zásadní změny, které aktuální úprava přinesla, totiž patří také možnost přihlásit ochrannou známku tvořenou pouhou barvou. České právo tím sice vyšlo vstříc současné tendenci v této oblasti, jejíž podstatou je rozšiřování rozsahu znaků, jimiž může být tvořena ochranná známka, i tak jde ovšem o vcelku novátorský a především sporný krok.

Autor nepovažuje výslovné uznání abstraktních barevných známek v českém zákoně, ovšem stejně tak i v judikatuře ESD a praxi registračních národních orgánů, za krok správným směrem. Pro zavedení výlučných absolutních práv ke konkrétní barvě nevidí rozumné důvody, když ochrana poskytovaná v rámci práva proti nekalé soutěži se jeví jako dostatečná.

Argumenty přitom vychází ze samotného účelu známkoprávní ochrany – ta by měla uznávat a oceňovat déletrvající úsilí a investici vlastníka příslušného označení, přičemž ale barva – na rozdíl od jiných ochranných známek – nemůže být „vynalezena“ ani objevena, neboť neexistuje žádný neznámý odstín. Její ochrana známkoprávními prostředky se jeví jako nepřiměřená. Označení, na jejichž použití je obchodní provoz odkázán, nemají být monopolizována ve prospěch jednoho subjektu. Za takové označení považuje J. Kotásek i samotnou barvu, a to již vzhledem k tomu, že paleta běžně používaných barev je omezená. Navíc je poněkud sporná i rozlišovací způsobilost abstraktních barevných známek.

Doc. JUDr. Karel Marek, CSc. se věnoval tématu regulace, deregulace a autoregulace ve smluvním obchodním právu. Zrušení hospodářského zákoníku a jeho prováděcích předpisů výrazně snížilo rozsah ko-

gentní právní regulace a vytvořilo široký prostor pro smluvní řešení vztahů, a tedy i pro autoregulaci.

Nová obchodněprávní úprava obchodních závazkových vztahů, přestože ji K. Marek celkově hodnotí kladně, přinesla ale některé duplicitní úpravy a některé problémy, které v současné době řeší výkladem (jako například problém promlčení bezdůvodného obohacení v obchodních vztazích, jemuž se autor blíže věnoval a při němž prosazuje postup dle § 107 odst. 1 a 2 obč.z.).

Široký prostor ve smluvních vztazích zaujímají také obchodní podmínky a obchodní zvyklosti. Rozvoj využívání obchodních podmínek, obchodních zvyklostí a vykládacích pravidel, a tedy rozvoj možností smluvní úpravy na úkor úpravy předpisové, považuje autor za správný.

Posledním z řady přednesených příspěvků bylo vystoupení *JUDr. Evy Večerkové, Ph.D.*, která zpracovala téma obchodní firmy. Obchodní firmou je podle současné právní úpravy název, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku (a to pouze slovní vyjádření, nikoli jakékoliv grafické řešení). Podnikateli zapsanému v obchodním rejstříku je výslovně uložena povinnost firmu užívat, což ovšem nevylučuje, aby směl užívat v obchodní praxi i jakékoliv jiné názvy, např. k označení podniku, v reklamě, propagaci, na štítu, v logu apod.

Co se týče úpravy označení podnikatelů nezapsaných v obchodním rejstříku, považuje autorka druhý odstavce § 8 obch. zák., a zejména jeho druhou větu, za nadbytečné ustanovení, jímž zákonodárce určitě nezamýšlel něco nového upravit či usměrňovat, nýbrž potřeboval jen co nejrychleji „zregulovat rozbourěné toky“, v nichž se „topili“ (nepochopením a neznalostí nové úpravy firmy) mnozí podnikatelé nezapsaní v obchodním rejstříku.

Naopak obchodní zákoník nereguluje to, zda lze připustit licenci na obchodní firmu (podle § 508 a násl. obch. zák.). Vzhledem k tomu, že firma je označením subjektu práva a slouží k jeho identifikaci, rozhodně nemůžeme uvažovat o licenci, která by se týkala právních úkonů podnikatele, tj. licenci na užívání obchodní firmy k podpisování právních úkonů podnikatele.

Tímto vystoupením se program konference vyčerpal. Na tucet dalších tuzemských i zahraničních příspěvků však předneseno být nemohlo, a objevují se tak pouze ve sborníku, který v tištěné podobě vyšel v nakladatelství Masarykovy univerzity, i letos za laskavého přispění Moravských naftových dolů.

Na závěr je možno doplnit, že v roce 2007 (také v prosincovém čase) na stejném místě se doufejme stejně úspěšně a odborně kvalitní setkání uskuteční již po šesté. Tématem připravované konference je tentokrát „Veřejný zájem v soukromém právu“.